

FRA BONO ANDAČIĆ ML.

(1903.-1945.)

U zapadnom dijelu pitoreskne i vinorodne broćanske visoravni smještena je župa Čerin.¹ Poznata je po brojnim arheološkim nalazima koji svjedoče o kontinuitetu života u tom kraju od pretpovijesti i antičkih vremena do suvremenoga doba. U sastavu ove župe, koja je svoj samostalan život započela potkraj osmanske vladavine (prije 160 godina, odvajanjem od stare župe Brotnjo-Gradnići), nalazi se i selo Hamzići. Od sedam sela čerinske župe, jedino je u nazivu sela Hamzići ostalo vidljivo osmansko naslijeđe (do druge polovice 18. stoljeća u izvorima se selo navodi kao Kripovo ili kao neka slična izvedenica).² Hamzići su u ovim krajevima poznati po izvorima vode, od kojih su najpoznatiji Sritnice i Kripovac. Tu je izvor i potoka Lukoća koji u kišnim razdobljima protječe čitavim Broćanskim poljem. Osim plodnom zemljom i bogatim arheološkim nasljeđem, župa Čerin obiluje i duhovnim zvanjima. Poznata je na žalost i po 479 ubijenih članova župe tijekom Drugoga svjetskog rata i poraća, što je bio gubitak od oko deset posto tadašnjeg pučanstva ove župe. Odavde potječu i četvorica ubijenih članova Hercegovačke franjevačke provincije, od kojih su trojica iz Hamzića. Jedan od njih je i fra Bono Andačić.

Osnovni podatci o fra Boni i redovnički život

Fra Bono se rodio u Hamzićima, u župi Čerin, 5. studenoga 1903. od roditelja Marijana i Stane rođ. Sabljčić. Na krštenju je sljedećega dana dobio ime Ivan. Krizmu

-
- 1 Za sveobuhvatan pregled vidi: *Župa Čerin. 150 obljetnica osnutka župe (1864.-2014.)*, priredili Dario DODIG i Dijana KORAĆ, Tomislavgrad - Čerin, 2014. Usp. *Zbornik 140 godina župe Čerin*, Čitluk - Mostar, 2007.
 - 2 Jure BELJO - Ivan ŠEVO, *Hamzići ili Kripovo*, Mostar, 2019.

mu je 9. listopada 1913. podijelio mostarsko-duvanjski biskup Alojzije Mišić.³ Od pojedinosti iz rane faze njegova života znademo samo to da je pohađao četiri razreda pučke škole u Čerinu.⁴ S 18 godina stupio je 8. prosinca 1921. u Franjevački red kao tercijar i uzeo ime fra Bono.⁵ Kao brat laik u Hercegovačkoj franjevačkoj provinciji bio je krojač i taj je posao obavljao 22 godine, uglavnom u franjevačkom samostanu u Mostaru. Dakako da je kao časni brat obavljao i druge poslove u samostanu, katkad na zahtjev iz Provincijalata. U jednom dopisu iz listopada 1925. provincijal je zatražio od gvardijana mostarskoga samostana fra Bernardina Smoljana⁶ da prihvati to što će krojač fra Bono Andačić ubuduće biti na raspolaganju o. provincijalu služiti na jutarnjim misama,⁷ na što gvardijan odgovara “da s time nije nikakova usluga učinjena dobrom uzgoju ovoga mladića” te ne isključuje mogućnost da ubuduće i drugi trećari “budu slijedili njegov korak i tražili za se imunitet od gvardijanove vlasti”.⁸

Fra Bono je 1928. godine stupio u novicijat u samostanu na Humcu. Tadašnji učitelj novaka fra Eugen Tomić⁹ izvješćuje Provincijalat da je 8. rujna 1928. primio u novicijat na Humcu kao kandidate za braću laike dvojicu obučenih trećara, od kojih je jedan fra Bono Andačić koji je uzeo novo redovničko ime fra Tugomir.¹⁰ Očigledno je u zajednici bilo poteškoća s prihvaćanjem njegova novog redovničkog imena, pa je fra Bono zamolio provincijala za dopuštenje da se njegovo novo redovničko ime, fra Tugomir, ne unosi u tabulu (raspored osoblja), obrazlažući svoju odluku na sljedeći način: “To sam učinio ne radi toga da ne volim ime fra Bono, već zato, što su mi neki prigovarali da sam uzeo to ime radi moga strica fra Bone.¹¹ Budući da mojim novim imenom neće nitko da me zove, zato bih ga i ja napustio.”¹²

3 Preslika krsnog lista, izdanog 6. studenoga 2006.

4 Častimir MAJIC, “U spomen mučeniku fra Boni Andačiću. Tragičan svršetak životne drame jednog redovnika”, *Naša ognjišta*, godina XXXIX, br. 9, str. 21.

5 Robert JOLIĆ, *Leksikon hercegovačkih franjevaca* (dalje: *LHF*), Mostar, 2023., str. 40. Miljenko Mića STOJIC, “S Čerina prema mučeništvu”, u: *Župa Čerin. 150 obljetnica osnutka župe (1864.-2014.)*, str. 268.

6 Za biografiju fra Bernardina Smoljana (1884.-1945.) vidi: R. JOLIĆ, *LHF*, str. 385-386.

7 Dopis Provincijalata hercegovačkih franjevaca gvardijanu fra Bernardinu Smoljanu od 26. listopada 1925. (Arhiv Provincije: SP, sv. 67, f. 193).

8 Dopis gvardijana fra Bernardina Smoljana Provincijalatu od 26. listopada 1925. (Arhiv Provincije: SP, sv. 67, f. 194).

9 Za biografiju fra Eugena Tomića st. (1884.-1937.) vidi: R. JOLIĆ, *LHF*, str. 420-421.

10 Dopis fra Eugena Tomića Provincijalatu od 6. listopada 1928. (Arhiv Provincije: SP, sv. 75, f. 145).

11 Riječ je o fra Boni Andačiću st. Fra Bono (Mate) Andačić (1882.-1955.), rođen u Hamzićima, u župi Čerin. Filozofsko-teološki studij pohađao u Mostaru i Parmi (Italija), gdje je i zaređen za svećenika 1905. Pastoralno djelovao na više župa u Hercegovini, a onda 1922. otišao u SAD, gdje je pastoralno djelovao do kraja života. Preminuo je 1955. u samostanu sv. Ante u Chicagu, gdje je i pokopan na groblju Holy Sepulchre. Podatci prema: R. JOLIĆ, *LHF*, str. 39-40.

12 Pismo od 27. ožujka 1929. (Arhiv Provincije: SP, sv. 81, f. 70).

Produljenje zavjeta imao je 23. listopada 1932.,¹³ a nakon pozitivnog ishoda “votiranja” samostanskog starješinstva,¹⁴ potpisao je izjavu prije svečanih zavjeta koje je položio 10. rujna 1933.¹⁵

Želja za svećeništvom i odlazak u Sjedinjenje Američke Države

U njemu je izgleda kroza sve to vrijeme tinjala želja da se školuje za svećenika. Dopisom od 23. travnja 1935. fra Bono moli “Provincijalno franjevačko starješinstvo” da mu dopusti školovanje u gimnaziji na Širokom Brijegu i pripravu za svećenički stalež, obrazlažući to ovako: “Već od mladih dana osjećao sam jedinu i najvruciju želju za svećeničkim staležom u franjevačkom Redu; jer sam iz blizine motrio uzvišene svećeničke čine, pa me je sve neizrecivo oduševljavalo što svećenik vrši. To je moja želja i ljubav uvijek rasla, ali se nijesam usudio da ju komu otkrijem. Ona je u zadnje vrijeme dosegla svoj vrhunac i kao da mi ne da mira dok se ne ostvari.”¹⁶ U međuvremenu se pojavila potreba za kuharom u Hrvatskom franjevačkom komisarijatu u Chicagu, pa je Provincijalat odlučio da fra Bono pođe u SAD. Za njegov dolazak u Chicago, fra Blaž Jerković¹⁷ je 17. kolovoza 1935. poslao garantno pismo iz Hrvatskog franjevačkog komisarijata,¹⁸ no pojavili su se određeni problemi u pripremama za putovanje, tako da je fra Bono skupa s fra Ljubom Čuvalom¹⁹ stigao u SAD tek 29. studenoga 1935.²⁰ Odluku o njegovoj molbi za dopuštenje da se školuje za svećenika, Provincijalat hercegovačkih franjevaca prepustio je subraći u Hrvatskom franjevačkom komisarijatu. U odgovoru fra Boni, komisar fra David Zrno u pismu od 12. veljače 1936. navodi da je toga dana na sjednici Komisarijata razmatrano pitanje njegova školovanja te da je nakon “svestranog pretresa” donesen zaključak da se, uz najbolju volju, ne može udovoljiti njegovoj zamolbi za školovanjem te da je to definitivna odluka, “budući da imamo pismo mnogopoštovanog provincijala iz Hercegovine, kojim rješenje Vašega pitanja prepušta nama”.²¹ U istom pismu komisar javlja da mu je

13 Arhiv Provincije: SP, sv. 97, f. 292.

14 Arhiv Provincije: SP, sv. 101, f. 24.

15 Arhiv Provincije: SP, sv. 101, f. 86.

16 Arhiv Provincije: SP, sv. 107, f. 498.

17 Za biografiju fra Blaža Jerkovića (1880.-1960.) vidi: R. JOLIĆ, *LHF*, str. 175-176.

18 Arhiv Provincije: SP, sv. 110, f. 122.

19 Za biografiju fra Ljube Čuvala (1908.-1975.) vidi: R. JOLIĆ, *LHF*, str. 113.

20 Pismo fra Blaža Jerkovića Provincijalatu u Mostar od 30. studenoga 1935, u kojemu javlja da su “jučer” u New York stigli brat laik fra Bono Andačić i fra Ljubo Čuvalo (Arhiv Provincije: SP, sv. 111, f. 240).

21 Pismo komisara fra Davida Zrne bratu laiku fra Boni Andačiću od 12. veljače 1936. (Arhiv Provincije: SP, sv. 114, f. 244).

priložen novac za povratak u domovinu, budući da ne želi ostati u komisarijatu raditi kao kuhar.²²

Povratak u domovinu

Fra Bono se iz SAD-a vratio najkasnije do početka travnja 1936., što zaključujemo iz pisma jednog mostarskog franjevca (moguće provincijala!?) od 8. travnja, upućenog jednom bratu laiku u Vukovar (izvjesnom Fidelisu), da ne mora dolaziti u mostarski samostan na ispomoć, jer se iz Amerike vratio “šnajder brat Bono”.²³ Po povratku u Mostar, fra Bono se iznova obratio molbom “provincijalnom starješinstvu” da mu se omogući školovanje za svećenika. To je u stvari jedan opširniji dopis iz kojega se, uz glavnu temu (a to je ponovna molba za školovanje za svećenika) razaznaje kako je fra Bono osobno doživljavao razlog svoga odlaska u Ameriku. U uvodnom dijelu kaže da je svrha njegova putovanja bila “sveta i plemenita”, da se tamo “zgodnije usposobim u potrebitim naucima i postanem svećenikom”. Međutim, nastavlja dalje, tamošnji komisarijat mu je odbio molbu iznoseći razne prepreke i poteškoće, a kao glavnu su mu naveli “nepoznavanje engleskog jezika i materijalne poteškoće”. Razočaran odgovorom, nastavlja dalje, morao se vratiti u Provinciju s nadom da će to što mu je u Americi uskraćeno ipak ovdje postići, te moli starješinstvo da mu omogući “privatno se osposobiti” u školovanju za svećenika, jer se informirao da je to moguće napraviti u Zagrebu, a što se tiče materijalnih izdataka, njih bi pokrio njegov stric fra Bono.²⁴ Desetak dana kasnije stigao je provincijalov odgovor u kojemu stoji da je “Definitorijalno starješinstvo” na sjednici 15. travnja razmatralo i odbilo fra Boninu molbu.²⁵ Ako je već ranije pisao da je bio razočaran prvom odbijenicom u Americi, možemo pretpostaviti koliko mu je teško pala ova definitivna odluka da se ne može školovati za svećenika. Sudeći po svjedočanstvima franjevaca koji su ga poznavali, fra Bono je bio ugodan u zajednici, sklon šali,²⁶ a zainteresirano je pratio dnevne događaje i rado vodio rasprave sa sugovornicima “poput intelektualno naobražena profesora”.²⁷

22 Isto.

23 Arhiv Provincije: SP 114, f. 358.

24 Pismo fra Bone Andačića “Prečasnomo Franjevačkom Provincijalnom Starješinstvu” od 15. travnja 1936. (Arhiv Provincije: SP, sv. 114, f. 417).

25 Arhiv Provincije: SP, sv. 115, f. 12.

26 M. STOJIC, “S Čerina prema mučeništvu”, str. 269.

27 Č. MAJIC, “U spomen mučeniku fra Boni Andačiću. Tragičan svršetak životne drame jednog redovnika”, str. 21.

U godinama rata

Fra Bono je nakon odbijenice za školovanje nastavio raditi kao krojač u mostarskom samostanu. Svoj je posao obavljao pedantno i savjesno, kako pokazuju njegovi dostavljeni obračuni raznih izdataka, nabavki i izvršenih narudžbi za krojenje u razdobljima od 10. lipnja 1940. do 25. svibnja 1941.,²⁸ potom od svibnja 1941. do veljače 1942.²⁹ te početkom 1943.³⁰ Izvori pokazuju da je tijekom ratnih godina u nekoliko navrata putovao po Hrvatskoj i Bosni: prema dostupnim izvorima znademo da je išao u Slano, Visoko i u Zagreb.³¹ Nisu poznati razlozi tih putovanja. Iz jednog provincijalova pisma s početkom listopada 1944., saznajemo da je bio na liječenju i "da će se uskoro vratiti".³² No, nije se vratio u Mostar, nego najprije u Veljake, pa u rodnu župu Čerin, odakle je namjeravao prijeći u Čitluk, dakle u one župe u koje su se iz Mostara 1944. godine sklanjali bogoslovi (klerici) zbog neposredne ratne opasnosti. U pismu provincijalu od 16. listopada 1944. fra Bono iz Čerina moli da ga provincijal pusti boraviti s klericima na Čitluku, jer će im biti od koristi zbog posla kojim se bavi, a namjeravao je usavršiti krojački zanat kod jednog tamošnjeg civila. Na jednom mjestu piše da je "prirodna slabost srca" i strah od neprestanih uzbuna i bombardiranja stvarni razlog zbog kojega se ne može vratiti u mostarski samostan. Pismo donosimo u cijelosti:

Mnogopoštovani, ja mislim da bi/h baš morao biti među klericima pa makar mi i nezgodno bilo, jer me baš oni najviše trebaju. Boraveći s njima u Veljacima uvjerio sam se da su baš oni goli i bos i da uvijek trebaju nekoga, koji će im krpati i popravljati. Vi također znadete da sam ja ovde došao, ne da ostanem stalno, već da klerike kao i ostale krpam i da naučim bar nešto krojiti, kad mi se je pružila ovako zgodna prilika kao nikad prije. To je u interesu ne samo meni, već je to interes naše Provincije. To dosad nijesam mogao učiniti, jer sam imao pune ruke posla krpljačinom kleričkog odijela, ne samo kleričkoga nego i drugih koji se nalaze u ovoj kući. Stoga Vas najljepše molim, mnogopoštovani, da mi dozvolite da ostanem ovdje, dok to malo bar najnužnijega kroja ne naučim. Ako baš moram napustiti sobu na Čerinu, ja sam radi interesa naše zajednice i na hodniku spavati spreman dok to ne naučim. Ako i ovo nebi bilo kome pravo, Vi mi dozvolite da kroz ovo vrieme spavam kod mojih u Hamzićima. To bih svakako želio postići, kad sam već pošao za tim, jer ću inače ostati pred klericima i ostalima u jednu ruku osramoćen, kao da to nijesam bio u stanju izvesti. Mnogopo-

28 Arhiv Provincije: SP, sv. 133, ff. 332-336.

29 Arhiv Provincije: SP, sv. 135, ff. 192-194.

30 Arhiv Provincije: SP, sv. 139, f. 40.

31 Arhiv Provincije: SP, sv. 134, f. 36; sv. 140, f. 28; sv. 141, ff. 35, 39.

32 Arhiv Provincije: SP, sv. 148, f. 59.

štovani, bilo bi mi vrlo nezgodno i neugodno, ako me pošaljete negdje na župu. Ne znam što ću da radim na župi. Svjestan sam, da ću biti na teret svakome župniku. Ja sam se naučio živjeti u zajednici, pa volim da ostanem na Čerinu ili na Čitluku, pa da moradnem se hraniti samo kašom. U Mostar se ne mogu povratiti, jer se strašno bojim uzbuna i bombardiranja zbog prirodne slabosti srca. Jedan krojač svakako mora biti uz klerike, jer bi imao kad bi klerika bio i manji broj pune ruke posla, da ih samo krpa. Vidim i ja da je na Čerinu dosta tijesno, pa da tu ne mogu ostati stalno. Na Čitluku je ipak nešto šire i komotnije, pa bih se mogao tamo stalno preseliti. Fra Jako³³ mi je rekao da me vrlo rado prima i da će za mene i za mašinu naći negdje mjesto, gdje neću biti nikome na smetnji. O tome sam govorio i meštru fra Dioniziju.³⁴ I on je svom dušom za to. Rekao mi je da će Vam i on pisati, da mi svakako dozvolite da se preselim na Čitluk, čim ovamo sa učenjem kroja budem gotov. Zato Vas mnogopoštovani najljepše molim da udovoljite mojoj molbi da se preselim na Čitluk, kad što naučim skrojiti ovdje sa gosp. J. Kozakom. Sinovski Vas pozdravlja i želi Vam svako dobro očekujući što prije Vaš cienjeni odgovor Vaš odani fra Bono Andačić.³⁵

Na to je provincijal poslao poruku fra Boni i čerinskom župniku fra Živku Martiću³⁶ da će osobno doći u Čerin i riješiti to pitanje.³⁷ Izgleda da je fra Bono dobio dopuštenje za premještaj na Čitluk, ali kako se usložnjavala situacija s partizanskim napadima i njihovim zločinima nad civilima i franjevcima po hercegovačkim župama,³⁸ odlučio je izgleda na vlastitu ruku potražiti sigurnije područje, pa je početkom prosinca otišao u sjevernije (brdske) krajeve Hercegovine, u župu Izbično. To saznajemo iz provincijalova pisma fra Nevinku Mandiću od 9. prosinca 1944., u kojemu fra Nevinka kritizira zbog odlaska u Izbično bez biskupova ovlaštenja,³⁹ te izražava čuđenje da je i fra Bono Andačić kod njega. Provincijal u tom pismu ističe da je “fra Bono čudne čudi” te se pita: “Šta mu je bolje u Izbično nego u Čerinu, odnosno Čitluku gdje je ostavljen? Sve samo vrludanje bez svrhe i bez cilja.”⁴⁰ To fra Bonino “vrludanje”, kako ga

33 Za biografiju fra Jake Križića (1893.-1945.) vidi: R. JOLIĆ, *LHF*, str. 222.

34 Za biografiju fra Dionizija Lasića (1913.-1997.) vidi: R. JOLIĆ, *LHF*, str. 230-231.

35 Pismo fra Bone Andačića provincijalu od 16. listopada 1944. (Arhiv Provincije: SP, sv. 144, f. 490).

36 Za biografiju fra Živka Martića (1897.-1963.) vidi: R. JOLIĆ, *LHF*, str. 267.

37 Arhiv Provincije: SP, sv. 144, f. 491.

38 Ivica ŠARAC, *Metastaze jedne revolucije. Uspostava komunističko-partizanske vlasti u zapadnim dijelovima Hercegovine (listopad 1944. - ožujak 1945.)*, Mostar, 2019., str. 110 i dalje.

39 Fra Nevinko Mandić je nešto kasnije dobio potvrdu o premještanju iz Mostara u Izbično odlukom Provincijalata od 13. siječnja 1945. Vidi: Hrvoje MANDIĆ, “Fra Nevinko Mandić (1908.-1945.)”, *Stopama pobijenih*, IX, 2(17), Široki Brijeg, 2016., str. 28.

40 Pismo provincijala dr. fra Lea Petrovića fra Nevinku Mandiću od 9. prosinca 1944. (Arhiv Provincije: SP, sv. 144, f. 565).

je nazvao provincijal, ipak nije bilo posve bez svrhe i bez cilja, već se po svemu sudeći radilo o potrazi jednoga srčanog bolesnika za sigurnijim utočištem pred partizanima.⁴¹

Izbično: odvođenje i pogubljenje

Kada su jugoslavensko-partizanske jedinice predvođene komunistima prijetile probojem obrambene linije Široki Brijeg - Mostar početkom 1945.,⁴² župnik Izbična fra Metod Puljić⁴³ izbivao je iz župe tih dana zbog bolesti,⁴⁴ a od sredine siječnja 1945. zamjenjivao ga je fra Nevinko Mandić⁴⁵ iz mostarskoga samostana. U Izbičnu se tih dana našao i profesor širokobriješke gimnazije dr. fra Marko Dragičević.⁴⁶ O tomu što se dogodilo s fra Markom, s fra Nevinkom i s fra Bonom nakon prodora partizana u Izbično u veljači 1945., opisuje fra Bazilije Pandžić na temelju sačuvanih svjedočanstava u franjevačkoj predaji:

Na 11. veljače držao je pučku misu u Izbičnu fra Marko Dragičević. Za vrijeme te sv. mise naišao je odred partizana devetnaeste divizije Osmoga dalmatinskog korpusa. Unišli su u crkvu. Upravo su započeli čitati poslanicu. Oficir, koji je zapovijedao odredom, naredio je da prekinu misu i da se puk razide. Uzalud ga je svećenik molio da dopusti da se sv. misa redovito završi. Nakon toga zapovjedili su trojici fratara da ih odmah slijede. Sutradan, 12. veljače, povelu su ih prema Knešpolju. Cijeli taj dan ta su tri fratra prenosili oružje, a uvečer su sva trojica ubijeni i bačeni u neku nepoznatu jamu.⁴⁷

Postoji još verzija o mjestu fra Bonina smaknuća. Prema jednoj verziji fra Bono je skupa s fra Markom i fra Nevinkom odveden 11. veljače iz Izbična u Crne Lokve, a onda sutradan, 12. veljače, ubijen u Mostarskom Gracu.⁴⁸ Po nekim svjedočanstvima ubijen je na lokalitetu Dubrave u Knešpolju. Sudeći po izjavi svjedokinje Stane Soldo, koja je vidjela ubijanje jednoga franjevca skupa s ubijenim civilima na tom

41 Prema fra Č. Majiću, fra Bono se u Izbično premjestio “vjerojatno iz sigurnosnih mjera” (Častimir MAJIĆ, *U nebo zagledani. Crtice o 66 hercegovačkih franjevaca, komunističkih žrtava koje poznavah*, Široki Brijeg - Zagreb, 2011., str. 16).

42 I. ŠARAC, *Metastaze jedne revolucije*, str. 165 i dalje.

43 Za biografiju fra Metoda Puljića (1912.-1945.) vidi: R. JOLIĆ, *LHF*, str. 343-344.

44 B. PANDŽIĆ, *Hercegovački franjevci*, str. 221.

45 Za biografiju fra Nevinka Mandića (1908.-1945.) vidi: R. JOLIĆ, *LHF*, str. 257.

46 Za biografiju dr. fra Marka Dragičevića (1902.-1945.) vidi: R. JOLIĆ, *LHF*, str. 131.

47 B. PANDŽIĆ, *Hercegovački franjevci*, str. 221.

48 *Svjedočanstva o ubijenoj gimnaziji*, Mostar, 2024., str. 114.

lokalitetu u veljači 1945.,⁴⁹ taj bi franjevac po njezinu opisu mogao biti fra Bono Andačić, no to nakon ekshumacije tijela 2010. nije potvrđeno.⁵⁰

Još ni danas ne možemo sa sigurnošću reći gdje mu počivaju kosti.

Preživjeli franjevci imali su pak sigurne vijesti o njegovoj smrti, pa su oni u Mostaru služili za njega mise 27. travnja 1945. (četvorica svećenika od njih osam, kako je tada bilo uobičajeno za braću laike i klerike).⁵¹

dr. Ivica Šarac

49 Za svjedočanstvo Stane Soldo, koju su partizani pokupili da pomaže u kopanju i zatrpavanju masovne grobnice za pobijene, vidi: I. ŠARAC, *Metastaze jedne revolucije*, str. 243-244.

50 Fra Miljenko Stojić o tomu kaže: "Po opisu ubijenoga možda bi se moglo raditi upravo o fra Boni. Nažalost, DNK analiza, koju smo poslije provodili, do sada nije dala potvrđan ishod. Posmrtni ostatci pobijenih, naime, nisu u dobrom stanju tako da iz nekih tijela nismo mogli dobiti DNK uzorak za usporedbu s uzorkom krvi obitelji pobijenih" (M. STOJIC, "S Čerina prema mučeništvu", str. 269).

51 Arhiv Provincije, izmješteni arhiv (Mostar, soba br. 418), sv. B-100: Mise za pokojne fratre, str. 103.

KRVLJU OPEČAĆENI ZA NEBO

Životopisi šezdeset šestorice hercegovačkih franjevaca
ubijenih u Drugom svjetskom ratu i poraću

Priredio:
dr. fra Robert Jolić

Mostar, 2025.